

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM NPÚ

„HOLAŠOVICE – POSTAV SI SÁM SVOU VESNICI“

VZNIKL V ROCE 2018 V RÁMCI PROGRAMU PODPORA PRO PAMÁTKY UNESCO JAKO DOPROVODNÝ
PROGRAM K VÝSTAVĚ „HOLAŠOVICE V KONTEXTU JIHOČESKÉ VENKOVSKÉ ARCHITEKTURY“

PODPORA PRO PAMÁTKY UNESCO

■ HOLAŠOVICE V KONTEXTU JIHOČESKÉ VENKOVSKÉ ARCHITEKTURY

- VÝSTAVA
- VIRTUÁLNÍ 3D MODEL JIHOČESKÉ VENKOVSKÉ USEDLOSTI
- DŘEVĚNÉ INTERAKTIVNÍ MODELY HOLAŠOVICKÉHO STATKU
- KATALOG VÝSTAVY

■ HOLAŠOVICE POSTAV SI SÁM SVOU VESNICI

- VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŽÁKY 1. STUPNĚ
- ZHOTOVENÍ MODELU V MĚŘÍTKU 1:50

Prostorová vizualizace historického vývoje jihočeské venkovské usedlosti

Tři stavební etapy jsou modelovým příkladem možné proměny typického holašovického statku. 3D modely byly vytvořeny na základě dostupných pramenů a stavebněhistorických průzkumů několika holašovických domů.

Roubený dům

Zděná usedlost

Podélně orientovaná usedlost

vybrat

HOLAŠOVICE – „VŠE JE O JÍDLE...“

SLOŽ SI USEDLOST PODLE VLASTNÍCH PŘEDSTAV
nebo
SI SLOŽ JEDNU Z TYPOVÝCH USEDLOSTÍ

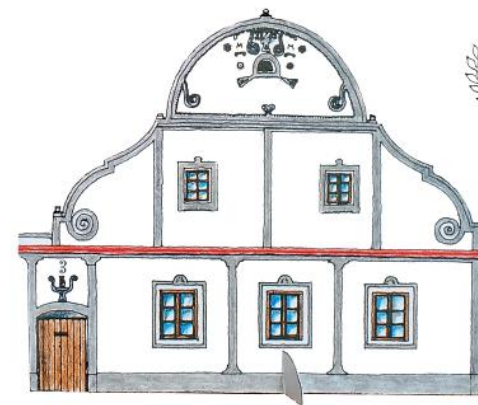

Modely
holašovických usedlostí, které si můžeš sestavit

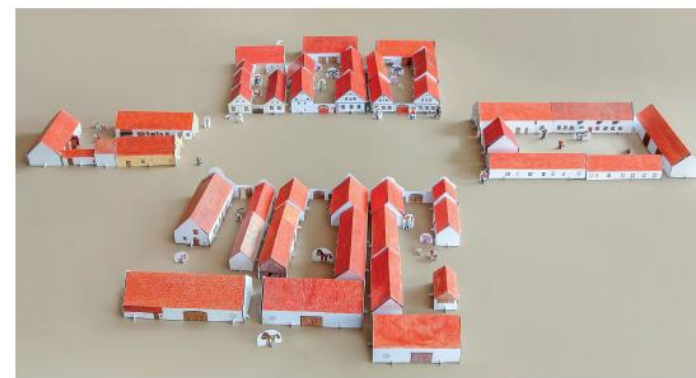

Vydal Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, Senovážné nám. 6, České Budějovice a obec Jankov
Koncept, ilustrace: Michaela Španarová | Tisky: Michaela Španarová, Věroslava Chrástá | Jedláčnickí spolupráce: Martin Guhl, Iva Neprašová
Grafická úprava a sazba: Květa Sebestová | Tisk: Josef Pospěch, Lamova 8, České Budějovice
Ediční řada Didactica
Vydání první
České Budějovice 2018
ISBN 978-80-85033-83-0

Poděkování patří prof. Ing. arch. Svatopluku Voděrově, CSc. (†) za podklady k tvorbě modelů holašovických usedlostí a Barbobě Španarové za vizuarnou spolupráci.

Holašovice
Postav si sám svou vesnici

Projekt finančně podpořilo Ministerstvo kultury ČR v rámci programu Podpora pro památky UNESCO.

HOLAŠOVICE JSOU TYPICKOU JIHOČESKOU VESNÍČÍ, LEŽÍCÍ NEDALEKO ČESKÝCH BUDĚJOVIC. DVACET TŘÍ ZDĚNÝCH USEDLOSTÍ JE USPOŘÁDANO KOLEM OBDELNÉ NÁVSI. PŘEDNÍ ČÁSTI DOMŮ SE NAZÝVAJÍ ŠTÍTY A JSOU KRÁSNE ZDOBENÉ. JEJICH VÝZDOBĚ SE ŘÍKÁ VÁ „SELSKÉ BAROKO“. UPROSTŘED NÁVSI SE NACHÁZÍ RYBNÍČEK, KAPLE A KOVÁRNA. OBYVATELÉ VESNICE SE NA NÁVSI SCHÁZELI PŘI SLAVNOSTECH A JINÝCH PŘÍLEŽITOSTECH.

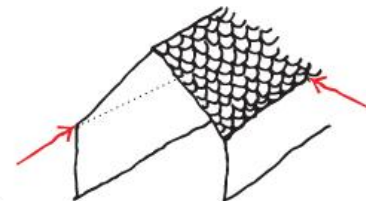
Návod na složení modelů

- 1 Dokresli okna, dveře, vrata, výzdobu podle vytečkovaných linií.
- 2 Dokresli střechy pomocí pauzovacího papíru:
 - a) Na pauzovací papír tužkou obkresli zbývající polovinu již předkreslené střechy.
 - b) Obkreslenou střechu přilož kresbou k ploše chybějící střechy.
 - c) Přiložený pauzovací papír měkkou tužkou začerni a kouzlo je hotovo... můžeš odkrýt pauzovací papír a střecha je předkreslena.
 - d) Aby se kresba střechy dále nerozmazávala, nastříkej ji fixativem, nebo lakem na vlasy.

- 3 Vybarvi malované štíty usedlostí podle skutečnosti, pomůže ti fotografie. Výmalovat můžeš i zvířátka, hospodáře a ostatní obyvatele statku podle své fantazie.

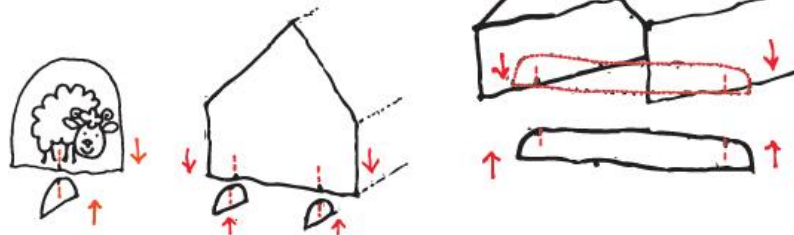
- 4 Vystříhej jednotlivé budovy statku a vše, co je vyznačeno čárkovaně. Všimni si zdobených štítů domů, tam si dej záležet! Pro lepší orientaci při sestavování modelů si hned po vystříhnutí jednotlivé části (dům, výměnek, chlévy...) ze zadu popiš. Pokud chceš „otevřít“ dveře a vrata statku, můžeš je s pomocí a radou dospělých vystříhnout a zohýbat.

- 5 Bližší se do cíle... Nyní sestav dům, výměnek, chlévy a stodolu. Střechy zohýbej uprostřed a na koncích (vyznačeno tečkami).

- 6 Aby všechny modely pevně stály, zasuň do spodních prostříhlých částí půlkruhově ukončené stojánky. Nyní sestav jednotlivé budovy podle obrázku na zadní straně, přidej zvířátka, hospodáře, obilí... Vše, kam patří!

- 7 Do volných okének můžeš dokreslit kozu, kočku, husu, děti – a hra může začít. Stejným způsobem můžeš pokračovat ve „stavbě“ hospody, kapličky, rybníka, lipové aleje...

USEDLOST čp. 3 VYSTAVĚLI Z KAMENE A CIHEL SKORO PŘED DVĚMA STY LETY. STAVBY OBKLOPUJÍ TŘI STRANY DVORA. ZDOBENÉ ŠITTY OBYTNÉHO STAVENÍ A SÝPKY SMĚŘUJÍ DO NÁVSI. VPRAVO OD VJEZDOVÉ BRÁNY STOJÍ DŮM, KDE BYDLELA RODINA HOSPODÁŘE. VLEVO SE NACHÁZÍ MOHUTNÁ TŘÍPDLAŽNÍ SÝPKA. ZA TĚMITO BUDOVAMI BÝVALY STÁJE A CHLÉVY PRO HOSPODÁŘSKÁ ZVÍŘATA, KOLNY NA NÁRAŽÍ A STODOLA NA SENO A SLÁMU.

Dům

Přízemní obytné stavení, které se dnes skládá jen ze dvou částí. Do domu se vstupuje čtvercovou síní, za kterou byla tzv. černá kuchyně, kde se kdysi vařilo na otevřeném ohni. Velká obytná světnice se světičkou směřují okny do návsi.

Chlévy, stáje

Prostory sloužící k ustájení hospodářských zvířat, zejména koní, prasat a krav.

Kolna

Místo pro uložení zemědělských strojů, vozů a nářadí.

Sýpka

Sloužila k uskladnění zrní vymláčeného z obilí. Na statku čp. 3 tato budova stojí vlevo od vjezdové brány. Sýpka je třípodlažní, pod střechou je sýpková komora s hliněnou omazávkou, která chránila zrní proti ohni. Těto konstrukci se říká lepenec. Ten se dochoval i v podstřeší obytného stavení.

Stodola

Hospodářská budova, kde se mlátilo obilí a skladovala sláma na podestýlku.

JAK VYPADAL ŽIVOT NA STATKU OBRAZKY SI MŮŽEŠ VYBARVIT

V domě žil **hospodář** se svojí rodinou. Míval spoustu dětí. Starší děti se staraly o mladší sourozence. Ve výměnku bydleli rodiče hospodáře, **babička** a **dědeček**. Ti byli staří a už nemohli sami zvládnout tolik práce. Všichni museli na statku pomáhat. Starali se o státek, všechny jeho budovy, zahradu, o mnoho domácích a hospodářských zvířat.

Hospodář většinou potřeboval ještě pomocníky. To byli **čeledíni** a **děvečky**. Na statku nejen pracovali, ale i bydleli. Pracovalo se od pondělí do soboty. Neděle byla svátečním dnem. Dopoledne šli obyvatelé statku do **kostela**. Odpoledne odpočívali. Lidé byli velmi zbožní. Prožívali křesťanskou víru a slavili různé **svátky**. V dnešní době známe především **posvícení, Vánoce** a **Velikopoce**.

Sedlák a celou jeho rodinu živila půda, pole. Snažil se vypěstovat hodně obilí, zeleniny i ovoce. Musel si udělat zásoby na celý rok. Když měl dobrou úrodu, mohl jet na trh a přebytek prodat. Ve městě či na větších vesnicích se pravidelně konaly **trhy**. Tam se lidé setkávali a nakupovali nejen potraviny, ale

vše, co potřebovali k životu. Například **domácí zvířata**, nářadí, nádobí, bylinky, med, koření a mnoho dalšího.

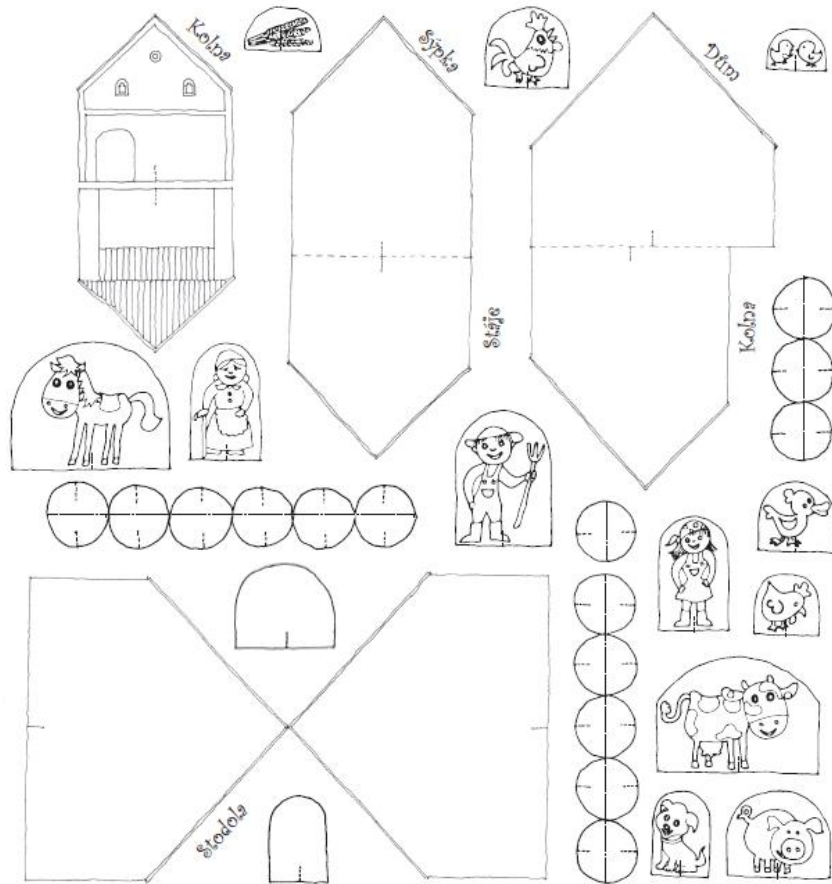
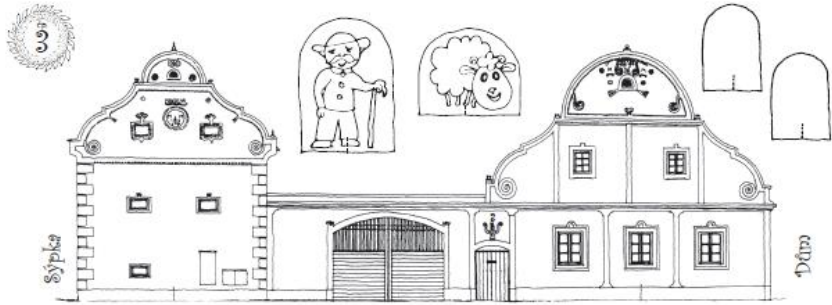
Na **podzim** hospodář pole zoral a zasel. Tomuto seti se říká ozim. Mohl také zasít až na jaře (jař). Bez traktorů a jiných strojů byla práce na poli náročná. S oráním mu pomáhali volí, krávy nebo koně.

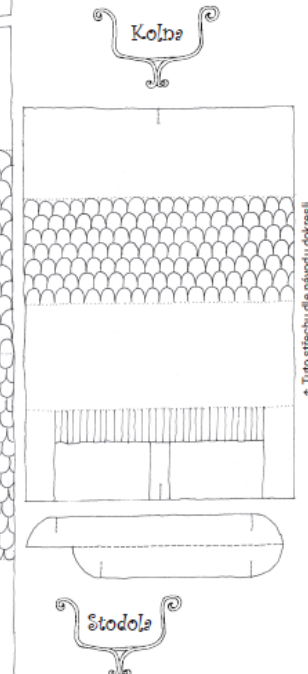
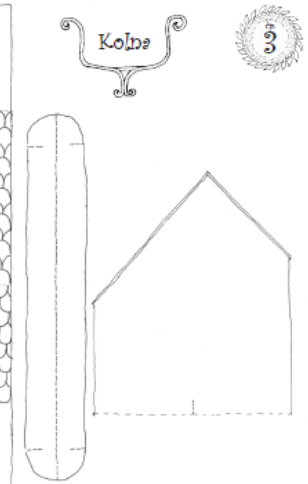
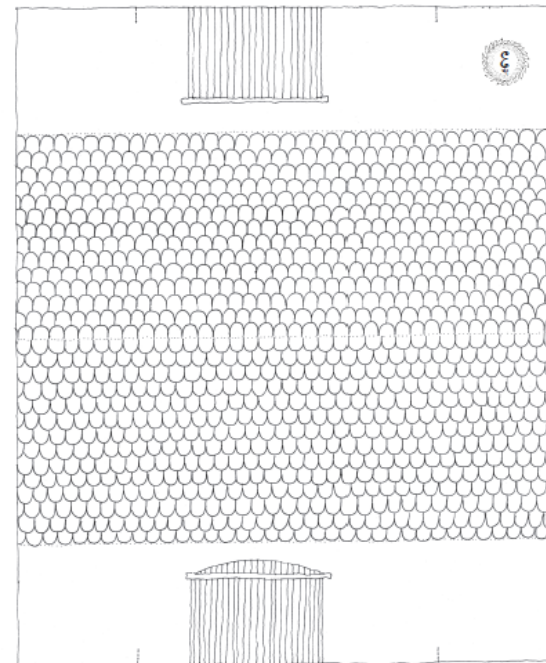
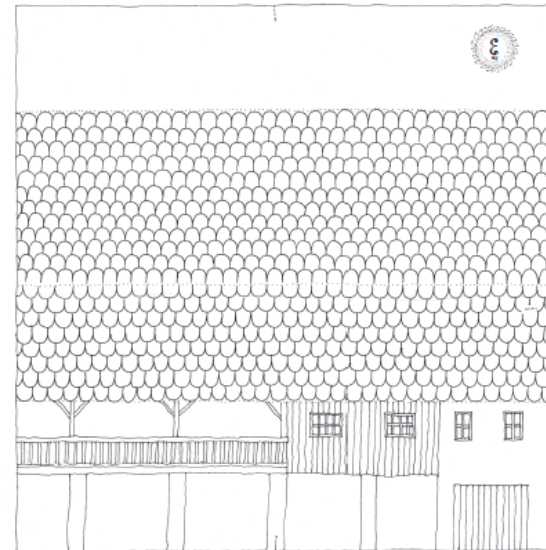
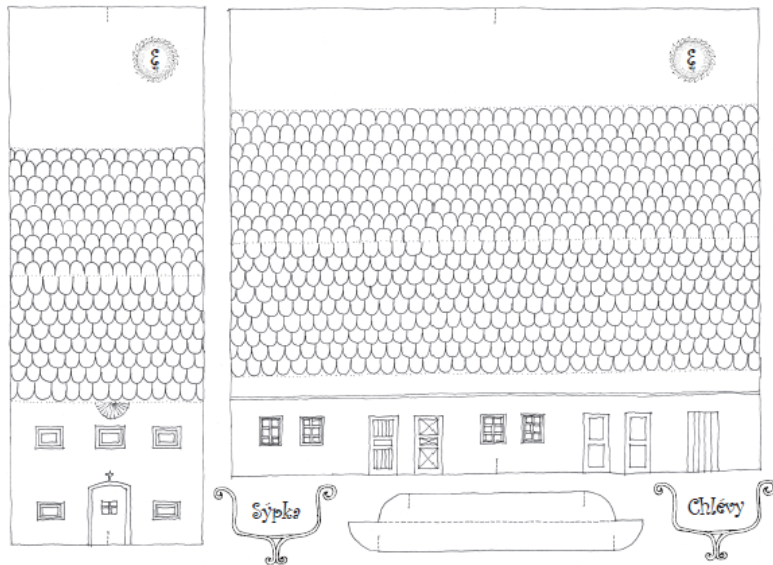
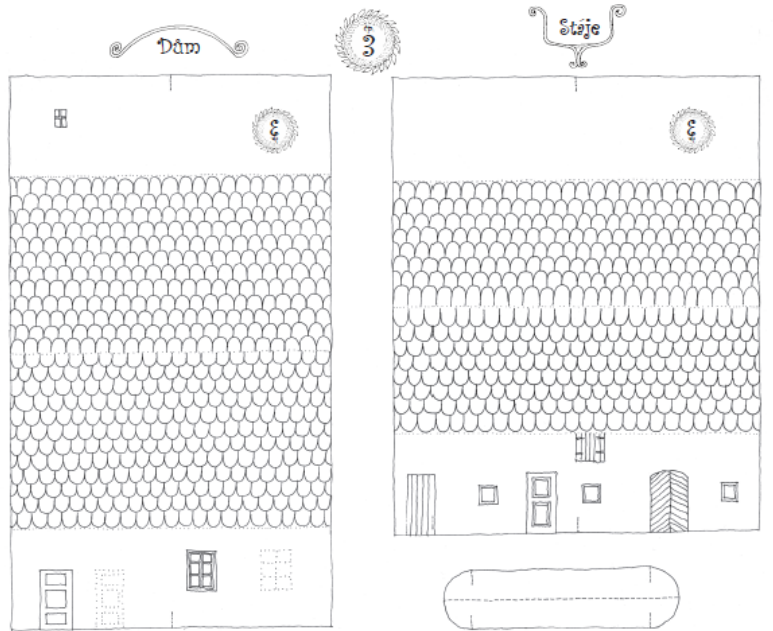
V **zimě** bývali všichni hodně doma. **Sedlák** opravoval nářadí, vyráběl různé zboží na prodej a staral se o zvířata.

Selka měla na starosti domácnost, zahradu a děti. Lidé se v zimních měsících více navštěvovali, vyprávěli si a zpívali si při práci. Ženy a děti draly peří na příkrývky, předely na kolovratu, tkaly látky, šašvaly či vyšivaly.

Na jaře a v létě obilí rostlo a zrálo. Důležité bylo dobré počasí. Hodně sluníčka a deště. Bohužel někdy příroda hospodáři nepřála. Pole usychala nebo trpěla přílišnými dešti. Pak **obilí** nerostlo, byla špatná úroda. Hrozil hlad. Vesničané museli žít velmi skromně.

Na konci léta nastalo nejdůležitější období hospodářova roku – **žně**, neboli čas sklizně zralého obilí. Na polích pomáhal, kdo mohl. I malé děti sbíraly zapomenuté klásky. Ve stodole na mlátu chlapi s cepy obilí vymlátili, tím se oddělila zrníčka a zbyla sláma. Slámu hospodář potřeboval pod zvířata, jako podestýlku. Když bylo obilí sklizené a uložené ve stodole, konala se velká slavnost. Té se říkalo **dožínky**. Všichni děkovali pánu Bohu za úrodu, veselili se a hodovali.

↑ Tuto střechu dle návodu dokresl.

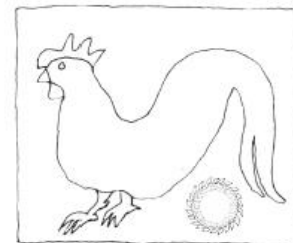
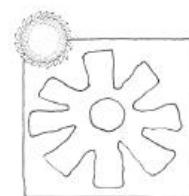
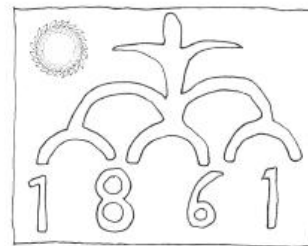
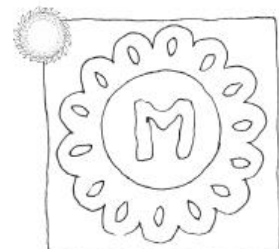
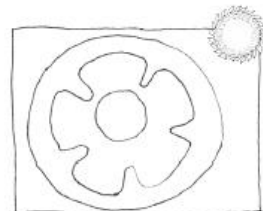
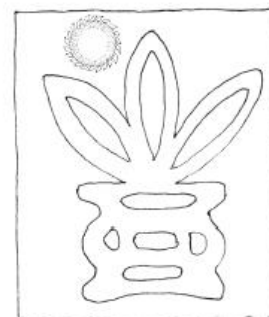
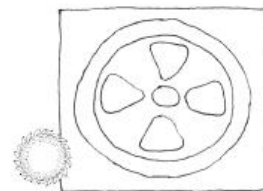
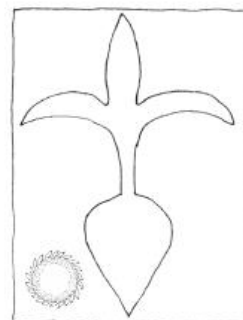
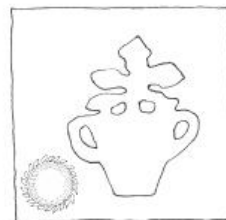
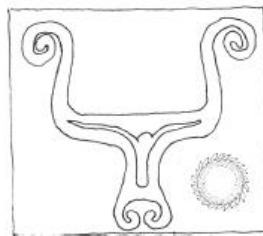

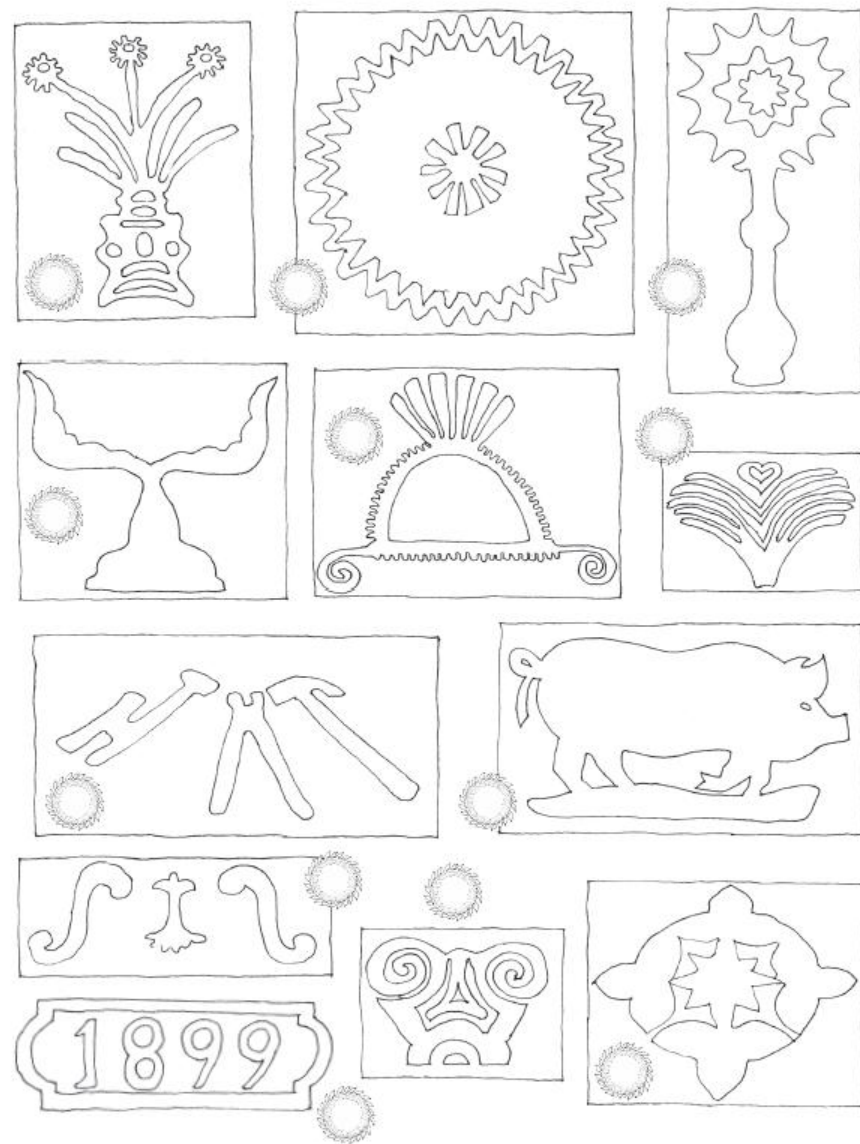

HOLAŠOVICE – „PÁTRACÍ“ OMALOVÁNKY

Na stítech domů na návsi najdi a vybarvi zdobné prvky a do doplň čísla domů. Správná řešení najdeš i Infocentru.

HOLAŠOVICE – „PÁTRACÍ“ OMALOVÁNKY

Workshop pro pedagogy „Postav si sám svou vesnici“ duben 2019

Workshop pro žáky 2. a 3. tříd Waldorfské ZŠ v Č. Budějovicích

červen 2019

V únoru 2020 je plánováno zopakování workshopu pro pedagogy a zapojení dalších škol do vzdělávacího projektu

Ke dnešnímu dni byl tento projekt distribuován do cca 20-ti škol (základní školy ČB, Milevsko, Jarošov nad Nežárkou, Velešín, Vodňany, Strunkovice nad Blanicí, Vimperk, Vyšší Brod, Střížov, Dříteň, Zbytiny, Sv. Ján nad Malší, Chlum u Třeboně, gymnázium Mladá Boleslav, SPŠ Pardubice)